

Basisbegrippen van de taalwetenschap: Pragmatiek

Marc van Oostendorp

`M.van.Oostendorp@umail.LeidenUniv.NL`

Universiteit Leiden

15 november 2004

Pragmatiek

Wat is pragmatiek?

Voorbeelden

Definitie en subdisciplines

Taalhandelingentheorie

Wat is een taalhandeling?

Syntaxis van taalhandelingen

Geslaagdheidsvoorwaarden

Conversatieanalyse

Implicatuur

Maximes van Grice

Analyse van discourse

Structuur van persoonlijke verhalen

Deze cursus

- ▶ Tot deze week hebben jullie de ‘kerndisciplines’ van de taalwetenschap bestudeerd
- ▶ Vanaf nu gaan we in op enkele meer ‘toegepaste’ deelgebieden van het vak:
 - ▶ Pragmatiek: de studie van taalgebruik in context
 - ▶ Psycholinguïstiek: de studie van taal en brein
 - ▶ Sociolinguïstiek: de studie van taalvariatie
 - ▶ Taalverandering: de studie van taalverandering
 - ▶ Computerlinguïstiek: de studie van taal en computers

Deze cursus

- ▶ Tot deze week hebben jullie de ‘kerndisciplines’ van de taalwetenschap bestudeerd
- ▶ Vanaf nu gaan we in op enkele meer ‘toegepaste’ deelgebieden van het vak:
 - ▶ Pragmatiek: de studie van taalgebruik in context
 - ▶ Psycholinguïstiek: de studie van taal en brein
 - ▶ Sociolinguïstiek: de studie van taalvariatie
 - ▶ Taalverandering: de studie van taalverandering
 - ▶ Computerlinguïstiek: de studie van taal en computers

Deze cursus

- ▶ Tot deze week hebben jullie de ‘kerndisciplines’ van de taalwetenschap bestudeerd
- ▶ Vanaf nu gaan we in op enkele meer ‘toegepaste’ deelgebieden van het vak:
 - ▶ Pragmatiek: de studie van taalgebruik in kontekst
 - ▶ Psycholinguïstiek: de studie van taal en brein
 - ▶ Sociolinguïstiek: de studie van taalvariatie
 - ▶ Taalverandering: de studie van taalverandering
 - ▶ Computerlinguïstiek: de studie van taal en computers

Deze cursus

- ▶ Tot deze week hebben jullie de ‘kerndisciplines’ van de taalwetenschap bestudeerd
- ▶ Vanaf nu gaan we in op enkele meer ‘toegepaste’ deelgebieden van het vak:
 - ▶ Pragmatiek: de studie van taalgebruik in kontekst
 - ▶ Psycholinguïstiek: de studie van taal en brein
 - ▶ Sociolinguïstiek: de studie van taalvariatie
 - ▶ Taalverandering: de studie van taalverandering
 - ▶ Computerlinguïstiek: de studie van taal en computers

Deze cursus

- ▶ Tot deze week hebben jullie de ‘kerndisciplines’ van de taalwetenschap bestudeerd
- ▶ Vanaf nu gaan we in op enkele meer ‘toegepaste’ deelgebieden van het vak:
 - ▶ Pragmatiek: de studie van taalgebruik in kontekst
 - ▶ Psycholinguïstiek: de studie van taal en brein
 - ▶ Sociolinguïstiek: de studie van taalvariatie
 - ▶ Taalverandering: de studie van taalverandering
 - ▶ Computerlinguïstiek: de studie van taal en computers

Deze cursus

- ▶ Tot deze week hebben jullie de ‘kerndisciplines’ van de taalwetenschap bestudeerd
- ▶ Vanaf nu gaan we in op enkele meer ‘toegepaste’ deelgebieden van het vak:
 - ▶ Pragmatiek: de studie van taalgebruik in context
 - ▶ Psycholinguïstiek: de studie van taal en brein
 - ▶ Sociolinguïstiek: de studie van taalvariatie
 - ▶ Taalverandering: de studie van taalverandering
 - ▶ Computerlinguïstiek: de studie van taal en computers

Deze cursus

- ▶ Tot deze week hebben jullie de ‘kerndisciplines’ van de taalwetenschap bestudeerd
- ▶ Vanaf nu gaan we in op enkele meer ‘toegepaste’ deelgebieden van het vak:
 - ▶ Pragmatiek: de studie van taalgebruik in context
 - ▶ Psycholinguïstiek: de studie van taal en brein
 - ▶ Sociolinguïstiek: de studie van taalvariatie
 - ▶ Taalverandering: de studie van taalverandering
 - ▶ Computerlinguïstiek: de studie van taal en computers

Overzicht

Wat is pragmatiek?

Voorbeelden

Definitie en subdisciplines

Taalhandelingentheorie

Wat is een taalhandeling?

Syntaxis van taalhandelingen

Geslaagdheidsvoorwaarden

Conversatieanalyse

Implicatuur

Maximes van Grice

Analyse van discourse

Structuur van persoonlijke verhalen

Een gesprek met een vierjarige

- ▶ Volwassene: “Dus jij hebt weleens een kikker gezien?”
- ▶ Stefan (4 jaar): “Ja.”
- ▶ Volwassene: “En vertel eens, hoe ging dat?”
- ▶ Stefan: “Goed”.

Monty Python's Flying Circus

- ▶ Miss Elk: My theory that belongs to me is as follows. This is how it goes. The next thing I'm going to say is my theory. Ready?
- ▶ Presenter: Yes!
- ▶ My theory by A. Elk. Brackets Miss, brackets. This theory goes as follows and begins now. All brontosaurus are thin at one end, much thicker in the middle and then thin again at the far end. That is my theory, it is mine, and belongs to me and I own it, and what it is too.
- ▶ Presenter: That's it, is it?
- ▶ Miss Elk: Stop on, Chris.

Overzicht

Wat is pragmatiek?

Voorbeelden

Definitie en subdisciplines

Taalhandelingentheorie

Wat is een taalhandeling?

Syntaxis van taalhandelingen

Geslaagdheidsvoorwaarden

Conversatieanalyse

Implicatuur

Maximes van Grice

Analyse van discourse

Structuur van persoonlijke verhalen

Pragmatiek vs. semantiek

- ▶ *Language files*: “Pragmatics is concerned with how people use language within a context and why they use language in particular ways”
- ▶ In de praktijk gaat de pragmatiek vaak over de manier waarop *betekenis* wordt toegekend aan een uiting
- ▶ Pragmatiek is dan de studie van de betekenis van taal voor zover deze niet in waarheidswaarden kan worden uitgedrukt

Deeldisciplines

- ▶ Taalhandelingentheorie
- ▶ Conversatieanalyse
- ▶ Tekstanalyse
- ▶ ...

Overzicht

Wat is pragmatiek?

Voorbeelden

Definitie en subdisciplines

Taalhandelingentheorie

Wat is een taalhandeling?

Syntaxis van taalhandelingen

Geslaagdheidsvoorwaarden

Conversatieanalyse

Implicatuur

Maximes van Grice

Analyse van discourse

Structuur van persoonlijke verhalen

Wat is een taalhandeling?

Met taal kun je handelingen verrichten:

- ▶ “Wij verklaren de oorlog aan het terrorisme”
- ▶ “We keuren het optreden van de minister af”
- ▶ “Ik veroordeel u tot een celstraf”
- ▶ ...

Soorten taalhandeling

Volgens de taalhandelingentheorie is elke taaluiting een handeling:

- ▶ **Bewering (*assertion*):** “Sinterklaas is weer in het land.”
- ▶ **Vraag (*question*):** “Hoor, wie klopt daar kinderen?”
- ▶ **Verzoek/bevel (*request/order*):** “Kom maar binnen met je knecht.”
- ▶ **Belofte (*promise*):** “Wie zoet is krijgt lekkers, .”
- ▶ **Dreigement (*threat*):** “Wie stout is, krijgt de roe.”

Soorten taalhandeling

Volgens de taalhandelingentheorie is elke taaluiting een handeling:

- ▶ **Bewering (*assertion*):** “Sinterklaas is weer in het land.”
- ▶ **Vraag (*question*):** “Hoor, wie klopt daar kinderen?”
- ▶ **Verzoek/bevel (*request/order*):** “Kom maar binnen met je knecht.”
- ▶ **Belofte (*promise*):** “Wie zoet is krijgt lekkers, .”
- ▶ **Dreigement (*threat*):** “Wie stout is, krijgt de roe.”

Soorten taalhandeling

Volgens de taalhandelingentheorie is elke taaluiting een handeling:

- ▶ **Bewering (*assertion*):** “Sinterklaas is weer in het land.”
- ▶ **Vraag (*question*):** “Hoor, wie klopt daar kinderen?”
- ▶ **Verzoek/bevel (*request/order*):** “Kom maar binnen met je knecht.”
- ▶ **Belofte (*promise*):** “Wie zoet is krijgt lekkers, .”
- ▶ **Dreigement (*threat*):** “Wie stout is, krijgt de roe.”

Soorten taalhandeling

Volgens de taalhandelingentheorie is elke taaluiting een handeling:

- ▶ **Bewering (*assertion*):** “Sinterklaas is weer in het land.”
- ▶ **Vraag (*question*):** “Hoor, wie klopt daar kinderen?”
- ▶ **Verzoek/bevel (*request/order*):** “Kom maar binnen met je knecht.”
- ▶ **Belofte (*promise*):** “Wie zoet is krijgt lekkers, .”
- ▶ **Dreigement (*threat*):** “Wie stout is, krijgt de roe.”

Soorten taalhandeling

Volgens de taalhandelingentheorie is elke taaluiting een handeling:

- ▶ **Bewering** (*assertion*): “Sinterklaas is weer in het land.”
- ▶ **Vraag** (*question*): “Hoor, wie klopt daar kinderen?”
- ▶ **Verzoek/bevel** (*request/order*): “Kom maar binnen met je knecht.”
- ▶ **Belofte** (*promise*): “Wie zoet is krijgt lekkers, .”
- ▶ **Dreigement** (*threat*): “Wie stout is, krijgt de roe.”

Overzicht

Wat is pragmatiek?

Voorbeelden

Definitie en subdisciplines

Taalhandelingentheorie

Wat is een taalhandeling?

Syntaxis van taalhandelingen

Geslaagdheidsvoorwaarden

Conversatieanalyse

Implicatuur

Maximes van Grice

Analyse van discourse

Structuur van persoonlijke verhalen

Soorten zinnen

Vaak corresponderen types taalhandeling met syntactische constructies:

- ▶ Declaratief: "Sinterklaas loopt over het dak." (= een bewering)
- ▶ Interrogatief: "Wie loopt daar over het dak?" (= een vraag)
- ▶ Imperatief: "Loop over het dak!" (= een verzoek of bevel)

Soorten zinnen

Vaak corresponderen types taalhandeling met syntactische constructies:

- ▶ Declaratief: "Sinterklaas loopt over het dak." (= een bewering)
- ▶ Interrogatief: "Wie loopt daar over het dak?" (= een vraag)
- ▶ Imperatief: "Loop over het dak!" (= een verzoek of bevel)

Soorten zinnen

Vaak corresponderen types taalhandeling met syntactische constructies:

- ▶ Declaratief: “Sinterklaas loopt over het dak.” (= een bewering)
- ▶ Interrogatief: “Wie loopt daar over het dak?” (= een vraag)
- ▶ Imperatief: “Loop over het dak!” (= een verzoek of bevel)

Soorten zinnen

Vaak corresponderen types taalhandeling met syntactische constructies:

- ▶ Declaratief: “Sinterklaas loopt over het dak.” (= een bewering)
- ▶ Interrogatief: “Wie loopt daar over het dak?” (= een vraag)
- ▶ Imperatief: “Loop over het dak!” (= een verzoek of bevel)

Soorten zinnen

Vaak corresponderen types taalhandeling met syntactische constructies:

- ▶ Declaratief: “Sinterklaas loopt over het dak.” (= een bewering)
- ▶ Interrogatief: “Wie loopt daar over het dak?” (= een vraag)
- ▶ Imperatief: “Loop over het dak!” (= een verzoek of bevel)

Soorten zinnen

Vaak corresponderen types taalhandeling met syntactische constructies:

- ▶ Declaratief: “Sinterklaas loopt over het dak.” (= een bewering)
- ▶ Interrogatief: “Wie loopt daar over het dak?” (= een vraag)
- ▶ Imperatief: “Loop over het dak!” (= een verzoek of bevel)

Incongruentie

De parallel tussen syntaxis en pragmatiek gaat vaak niet op:

- ▶ “Ik wil dat je met me meeloopt.”
(Verzoek in declaratieve zin)
- ▶ “Weet je dat het buiten regent?”
(Bewering in interrogatieve zin)
- ▶ “Vertel eens wie haar nieuwe vriendje is”
(Vraag in imperatieve zin)

Incongruentie

De parallel tussen syntaxis en pragmatiek gaat vaak niet op:

- ▶ “Ik wil dat je met me meeloopt.”
(Verzoek in declaratieve zin)
- ▶ “Weet je dat het buiten regent?”
(Bewering in interrogatieve zin)
- ▶ “Vertel eens wie haar nieuwe vriendje is”
(Vraag in imperatieve zin)

Incongruentie

De parallel tussen syntaxis en pragmatiek gaat vaak niet op:

- ▶ “Ik wil dat je met me meeloopt.”
(Verzoek in declaratieve zin)
- ▶ “Weet je dat het buiten regent?”
(Bewering in interrogatieve zin)
- ▶ “Vertel eens wie haar nieuwe vriendje is”
(Vraag in imperatieve zin)

Performatieve werkwoorden

Een bepaalde klasse van werkwoorden maakt expliciet over wat voor taalhandeling er gesproken wordt, de **performatieve werkwoorden**:

- ▶ Ik **vraag** hoe laat het is.
- ▶ Ik **verzoek** je om hiermee onmiddellijk te stoppen
- ▶ Ik **smeek** je om morgen niet die trui te dragen

Geldigheid performatieve werkwoorden

Performatieve werkwoorden kunnen ook op een niet-performatieve manier gebruikt worden:

- ▶ Ik **vroeg** hem om morgen niet die trui te dragen
- ▶ Piet **vraagt** mij om morgen niet die trui te dragen

Noodzakelijke voorwaarden voor het gebruik van dit soort werkwoorden zijn in ieder geval dat het onderwerp *ik* is, en de zin in de tegenwoordige tijd staat.

Geldigheid performatieve werkwoorden

Performatieve werkwoorden kunnen ook op een niet-performatieve manier gebruikt worden:

- ▶ Ik **vroeg** hem om morgen niet die trui te dragen
- ▶ Piet **vraagt** mij om morgen niet die trui te dragen

Noodzakelijke voorwaarden voor het gebruik van dit soort werkwoorden zijn in ieder geval dat het onderwerp *ik* is, en de zin in de tegenwoordige tijd staat.

Overzicht

Wat is pragmatiek?

Voorbeelden

Definitie en subdisciplines

Taalhandelingentheorie

Wat is een taalhandeling?

Syntaxis van taalhandelingen

Geslaagdheidsvoorwaarden

Conversatieanalyse

Implicatuur

Maximes van Grice

Analyse van discourse

Structuur van persoonlijke verhalen

Geslaagheidsvoorwaarden

- ▶ Ik bedreig Noorwegen met een vernietigende oorlog

Deze zin geldt niet als een geslaagde taalhandeling, omdat ik niet in de positie ben oorlog te voeren met Noorwegen.

Geslaagdheidsvoorwaarden

- ▶ Ik bedreig Noorwegen met een vernietigende oorlog

Deze zin geldt niet als een geslaagde taalhandeling, omdat ik niet in de positie ben oorlog te voeren met Noorwegen.

Geslaagdheidsvoorwaarden

Geslaagdheidsvoorwaarden voor een bedreiging van S tegenover H dat A:

1. S moet geloven dat A nog niet gebeurd is
(%Ik dreig de NS in chaos te doen verzinken)
2. S moet in staat zijn A te doen
(%Ik dreig heel Leiden met mijn knuistjes plat te slaan)
3. S moet geloven dat H niet wil dat A
(%Ik dreig jullie allemaal een hoog punt te geven)

Geslaagdheidsvoorwaarden

Geslaagdheidsvoorwaarden voor een bedreiging van S tegenover H dat A:

1. S moet geloven dat A nog niet gebeurd is
(%Ik dreig de NS in chaos te doen verzinken)
2. S moet in staat zijn A te doen
(%Ik dreig heel Leiden met mijn knuistjes plat te slaan)
3. S moet geloven dat H niet wil dat A
(%Ik dreig jullie allemaal een hoog punt te geven)

Geslaagdheidsvoorwaarden

Geslaagdheidsvoorwaarden voor een bedreiging van S tegenover H dat A:

1. S moet geloven dat A nog niet gebeurd is
(%Ik dreig de NS in chaos te doen verzinken)
2. S moet in staat zijn A te doen
(%Ik dreig heel Leiden met mijn knuistjes plat te slaan)
3. S moet geloven dat H niet wil dat A
(%Ik dreig jullie allemaal een hoog punt te geven)

Geslaagdheidsvoorwaarden

Geslaagdheidsvoorwaarden voor een bedreiging van S tegenover H dat A:

1. S moet geloven dat A nog niet gebeurd is
(%Ik dreig de NS in chaos te doen verzinken)
2. S moet in staat zijn A te doen
(%Ik dreig heel Leiden met mijn knuistjes plat te slaan)
3. S moet geloven dat H niet wil dat A
(%Ik dreig jullie allemaal een hoog punt te geven)

Geslaagdheidsvoorwaarden

Geslaagdheidsvoorwaarden voor een bedreiging van S tegenover H dat A:

1. S moet geloven dat A nog niet gebeurd is
(%Ik dreig de NS in chaos te doen verzinken)
2. S moet in staat zijn A te doen
(%Ik dreig heel Leiden met mijn knuistjes plat te slaan)
3. S moet geloven dat H niet wil dat A
(%Ik dreig jullie allemaal een hoog punt te geven)

Geslaagdheidsvoorwaarden

Geslaagdheidsvoorwaarden voor een bedreiging van S tegenover H dat A:

1. S moet geloven dat A nog niet gebeurd is
(%Ik dreig de NS in chaos te doen verzinken)
2. S moet in staat zijn A te doen
(%Ik dreig heel Leiden met mijn knuistjes plat te slaan)
3. S moet geloven dat H niet wil dat A
(%Ik dreig jullie allemaal een hoog punt te geven)

Geslaagdheidsvoorwaarden

Geslaagdheidsvoorwaarden voor een bedreiging van S tegenover H dat A:

1. S moet geloven dat A nog niet gebeurd is
(%Ik dreig de NS in chaos te doen verzinken)
2. S moet in staat zijn A te doen
(%Ik dreig heel Leiden met mijn knuistjes plat te slaan)
3. S moet geloven dat H niet wil dat A
(%Ik dreig jullie allemaal een hoog punt te geven)

Indirecte taalhandelingen

Indirecte taalhandelingen kunnen vaak geïdentificeerd worden met behulp van *geslaagdheidsvoorwaarden*:

- ▶ (Docent tegen studenten:) Jullie zijn erg lawaaierig
- ▶ (Studenten:)
 1. %Aha! (Schrijven dit op; reactie op bewering)
 2. (Zwijgen; reactie op verzoek)

Indirecte taalhandelingen

Indirecte taalhandelingen kunnen vaak geïdentificeerd worden met behulp van *geslaagdheidsvoorwaarden*:

- ▶ (Docent tegen studenten:) Jullie zijn erg lawaaierig
- ▶ (Studenten:)
 1. %Aha! (Schrijven dit op; reactie op bewering)
 2. (Zwijgen; reactie op verzoek)

Indirecte taalhandelingen

Indirecte taalhandelingen kunnen vaak geïdentificeerd worden met behulp van *geslaagdheidsvoorwaarden*:

- ▶ (Docent tegen studenten:) Jullie zijn erg lawaaierig
- ▶ (Studenten:)
 1. %Aha! (Schrijven dit op; reactie op bewering)
 2. (Zwijgen; reactie op verzoek)

Overzicht

Wat is pragmatiek?

Voorbeelden

Definitie en subdisciplines

Taalhandelingentheorie

Wat is een taalhandeling?

Syntaxis van taalhandelingen

Geslaagdheidsvoorwaarden

Conversatieanalyse

Implicatuur

Maximes van Grice

Analyse van discourse

Structuur van persoonlijke verhalen

Implicatuur

- ▶ (A:) Ik heb honger.
- ▶ (B:) Hier om de hoek is een tentje.

Uit deze conversatie leiden we af dat je in het ‘tentje’ kunt eten.

- ▶ Dit volgt niet dwingend uit de zin van B (*entailment*),
- ▶ maar wel uit conversationele *implicatuur*: we gaan ervanuit dat men een coherente conversatie voert.

Overzicht

Wat is pragmatiek?

Voorbeelden

Definitie en subdisciplines

Taalhandelingentheorie

Wat is een taalhandeling?

Syntaxis van taalhandelingen

Geslaagdheidsvoorwaarden

Conversatieanalyse

Implicatuur

Maximes van Grice

Analyse van discourse

Structuur van persoonlijke verhalen

Cooperative principle

In 1967 hield de filosoof H.P. Grice een lezing op Harvard. De principes die hij in deze lezing uiteenzette, gelden nog steeds als de basis van de conversatieanalyse. Centraal stond het:

- ▶ *Cooperative principle*:
Make your contribution such as is required, at the stage at which it occurs, by the accepted purpose or direction of the talk exchange in which you are engaged.
- ▶ Grice gebruikte dit principe eerder als een analyse-instrument dan bijv. in generatieve betekenis

Cooperative principle

In 1967 hield de filosoof H.P. Grice een lezing op Harvard. De principes die hij in deze lezing uiteenzette, gelden nog steeds als de basis van de conversatieanalyse. Centraal stond het:

- ▶ *Cooperative principle*:
Make your contribution such as is required, at the stage at which it occurs, by the accepted purpose or direction of the talk exchange in which you are engaged.
- ▶ Grice gebruikte dit principe eerder als een analyse-instrument dan bijv. in generatieve betekenis

Quality

Het coöperatieve principe kan worden onderverdeeld in een aantal *maxims*:

▶ *Maxims of Quality:*

1. Do not say what you believe to be false
2. Do not say that for which you lack adequate evidence.

Dit verklaart:

- ▶ %Gary is wereldkampioen schaken, maar ik geloof niet dat hij dat is.

Relation/Relevance

▶ *Maxim of Relation/Relevance:*

1. Be relevant.

Dit verklaart:

- ▶ Is dat een leuk café?
- ▶ Ik houd niet van meezingers.

Quantity

▶ *Maxims of Quantity:*

1. Make your contribution as informative as is required.
2. Do not make your contribution more informative than is required.

Dit verklaart:

- ▶ (A:) Ik heb honderd euro bij mij.
- ▶ (B:) %Heb je honderdvijftig euro bij je?

Manner

- ▶ *Maxims of Manner.*
 1. Avoid obscurity of expression.
 2. Avoid ambiguity.
 3. Be brief.
 4. Be orderly.

Dit verklaart (onder andere):

- ▶ %De cowboy reed weg en sprong op zijn paard.

Overzicht

Wat is pragmatiek?

Voorbeelden

Definitie en subdisciplines

Taalhandelingentheorie

Wat is een taalhandeling?

Syntaxis van taalhandelingen

Geslaagdheidsvoorwaarden

Conversatieanalyse

Implicatuur

Maximes van Grice

Analyse van discourse

Structuur van persoonlijke verhalen

Persoonlijke verhalen

- ▶ Mensen vertellen elkaar dag in dag uit verhalen. De discourse-analyse bestudeert op allerlei wijzen de structuur van dat soort verhalen.
- ▶ Een Nederlandse verzameling van dit soort alledaagse verhalen is te vinden op <http://www.verhalenbank.nl/>.

Persoonlijke verhalen: algemene structuur

- ▶ Persoonlijke verhalen hebben de volgende 'grammatica' (niet per se in deze volgorde):
 - ▶ abstract (korte samenvatting)
 - ▶ orientation (achtergrond bij het verhaal)
 - ▶ complicating action (wat gebeurde er?)
 - ▶ evaluation (wat is het punt van dit verhaal?)
 - ▶ coda (samenvatting/moraal van het verhaal)
 - ▶ result/resolution (wat gebeurde er uiteindelijk?)

Een verhaal van een Utrechtse taxichauffeur

"Ja, je maakt van alles mee uiteraard natuurlijk. Zo kreeg ik een keer een stelletje in de auto, en ja, die wilden vrijen. Die hadden een afspraakje. Ja, en over het algemeen werd ik nog wel gewaardeerd als leuke taxichauffeur, ook onder m'n collega's. (. . .) Het waren keurige mensen trouwens. En die wilden graag de auto huren om even een gezellig uurtje door te brengen. En daar wilde die jongen, of die meneer, hoe je dat wil formuleren, die wilde d'r voor betalen. Ik zeg: 'Nou, dat is goed.' Ja, want je zit op de weg om geld te verdienen. De taxiwereld is hard werken, veel uren maken en de juiste uren, daar moet je het in verdienen. Die meneer die betaalde mij fl. 250. En ik heb mijn auto neergezet, keurig netjes in het park, en ik ben een wandelingetje gaan maken. En ik ben na een uurtje teruggekomen. En toen heb ik ze maar weer teruggebracht, daar waar ze moesten zijn. Dus die mensen waren tevreden. En ik uiteraard ook."

Structuur van het verhaal

- ▶ abstract: “Ja, je maakt van alles mee uiteraard natuurlijk.”
- ▶ complicating action: “Zo kreeg ik een keer een stelletje in de auto, en ja, die wilden vrijen.”
- ▶ orientation (achtergrond bij het verhaal): “Ja, en over het algemeen werd ik nog wel gewaardeerd als leuke taxichauffeur, ook onder m’n collega’s. (. . .) Het waren keurige mensen trouwens.”

Structuur van het verhaal

- ▶ evaluation: “De taxiwereld is hard werken, veel uren maken en de juiste uren, daar moet je het in verdienen.”
- ▶ result/resolution: “ik ben een wandelingetje gaan maken. En ik ben na een uurtje teruggekomen. En toen heb ik ze maar weer teruggebracht”
- ▶ coda: “Dus die mensen waren tevreden. En ik uiteraard ook.”